

5.7.1. Stinzenbegroeiing in bossen, parkbosranden en bermen

Historisch beeld

Stinzenbegroeiingen in parkbossen komen vooral voor op lichtere plaatsen in loofbossen en lanen, langs paden en bosranden. Vroeg in het voorjaar komen de bol- en knolgewassen in bloei, de meeste nog voor het blad aan de bomen zit. De kruidachtige soorten bloeien veelal net iets later. Door de aanwezigheid van wilde zoomplanten heeft deze begroeiing in de zomer meestal een wat ruiger karakter. Het vegetatiebeeld is vrij laag in het voorjaar en laag tot vrij hoog in de zomer. Dit hangt samen met de lichthoeveelheid, vocht en voedingsgraad.

Doel van het onderhoud

- In stand houden van de cultuurhistorisch en esthetisch waardevolle stinzenbegroeiing.
- In stand houden van het historische bosbeeld als geheel.

Materieel en werkwijze

- ~ Werk om beschadiging aan de vegetatie zo veel mogelijk te voorkomen bij voorkeur met kleinschalig materieel zoals messenbalkmaaier, zeis of bosmaaier.
- ~ Werk in periodes waarin de kans op structuurbederf klein is.
- ~ Voorkom beschadiging aan oppervlakkige wortels en stammen van bomen door niet te diep te maaien en voldoende afstand te houden van de stamvoet (zie ook 5.1).

Uitvoerende werkzaamheden

Maaien

- ~ Om de stinzenplanten voldoende licht te geven en om verruiging tegen te gaan wordt daar waar nodig de vegetatie een of enkele keren per jaar gemaaid.
- ~ Maai bij een beperkte vegetatieontwikkeling 1 keer in oktober of eens per twee jaar.
- ~ Maai bij een rijkere vegetatie 2 keer per jaar. Maai de eerste keer eind in de zomer na het afsterven van het loof en zaadzetting van de stinzenplanten. Maai de tweede keer in september of oktober.
- ~ Maai zomerbladhoudende stinzen- en bosplanten zoals salomonszegel, maagdenpalm, lelietje der dalen en varens, niet af.
- ~ Voer overtollig maaisel af.

Dunning boom- en heesterlaag

- ~ Voor voldoende licht voor de stinzenbegroeiing kan het ook nodig zijn om de boom- en struiklaag periodiek te dunnen. Ook is het in sommige gevallen wenselijk om hogere bomen te verwijderen om open plekken (vensters) te creëren. Hierbij moet altijd rekening gehouden worden met het historische bosbeeld als geheel (zie ook 5.1.3).
- ~ Dun opschot van jonge bomen selectief uit. Dun bijvoorkeur niet de licht doorlatende houtsoorten uit maar vooral de soorten die zwaardere schaduw geven.
- ~ Verwijder jaarlijks in de zomer ongewenste verstoringsheesters door uittrekken of maaien met een bosmaaier.

Bemesten

- ~ Afhankelijk van de bodemsamenstelling, de voedingsgraad en de soort worden stinzenplanten wel of niet bemest. Laat indien nodig een bodemanalyse uitvoeren.
- ~ Stinzenvegetaties in parkbosranden, bermen en bosvakken worden op rijke grond meestal niet bemest.
- ~ Op minder rijke grond is een bemesting met compost, schone gedroogde slootbagger of bladaarde, in combinatie met een lichte bodembewerking en een kalkbemesting/schelpengruis vaak wel gewenst.

Blad afruimen

- ~ Ruim te veel ophopend en ingewaaid blad in november-december op en voer het af om verruiging tegen te gaan. Afhankelijk van de bladsoort (goed of slecht verterend) en de grondsoort kan een beperkte bladlaag van 5 tot 10 cm meestal wel blijven liggen als bodemverbetering.

Vermeerderen van stinzenplanten

- ~ De meeste stinzenplanten kunnen na de bloei vermeerderd worden. Neem de pollen op, scheur ze en plant de vaste planten en bolgewassen weer uit. Zo kunnen relatief snel grote vlakken gevuld worden.
- ~ Bewerk bij het inplanten de grond en geef een lichte bemesting met compost of bladaarde.

Aandachtspunten

- ~ *Zie 3.3.1.*
- ~ *Het verdient sterk de voorkeur om bij oude populaties stinzenplanten uitsluitend eigen plantmateriaal te gebruiken en geen nieuwe planten van elders te verwerken. Hierdoor blijft het streekeigen karakter van de stinzenflora het best behouden.*
- ~ *Bij het introduceren van nieuwe soorten is het belangrijk om zo veel gegevens als mogelijk vast te leggen in het beheerarchief over herkomst van het plantmateriaal, plantplek en datum.*

5.7.2. Stinzenweide

Historisch beeld

Het beeld van een stinzenweide is een grasland met laag gras en een rijkbloeiende lage bollen- en kruidenvegetatie in het voorjaar. In de zomer domineren de grassen met daartussen lage zomerbloeiende kruiden.

Doel van het onderhoud

- In stand houden van de cultuurhistorisch waardevolle stinzenbegroeiing.
- In stand houden van het tuin- en parkbeeld als geheel, open karakter, zichtlijnen, overgangen naar heester- en bosbegroeiing.

Materieel en werkwijze

- ~ Stinzenweides zijn gevoelig voor bodemverdichting en structuurbederf. Verricht onderhoud daarom bij voorkeur met licht materieel bij droog weer.
- ~ Maai een stinzenweide met hiervoor geschikt kleinschalig materieel, zoals met zeis, bosmaaier, cirkelmaaier of messenbalkmaaier.
- ~ Voorkom bij maaien beschadiging aan paden, padranden, wortels en stammen van solitaire bomen (zie ook 5.1.2).

Uitvoerende werkzaamheden

Maaien

- ~ Maai een stinzenweide na het afsterven van het loof van de bolgewassen. Afhankelijk van de voorkomende soorten, eind mei of juni.
- ~ Maai een stinzenweide na de eerste maaibeurt als extensief gazon gemiddeld eens per 2 weken of als bloemrijk grasland nog 2 of 3 maal in de rest van het groeiseizoen. Maai de laatste maal laat in de herfst zodat de stinzenweide met kort gras de winter ingaat.
- ~ Ruim maaisel op en voer het af. Kort maaisel kan eventueel als voeding blijven liggen.

Bemesten

- ~ Afhankelijk van de bodemsamenstelling, de voedingsgraad en de soort worden stinzenplanten wel of niet bemest. Laat indien nodig een bodemanalyse uitvoeren.
- ~ Aan een stinzenweide kan op minder rijke grond in de herfst een organische bemesting samen met kalk worden gegeven. Ook kan worden gedresd met compost of bladaarde (zie ook 5.8.1).

Blad verwijderen

- ~ Ruim ophopend en ingewaaid blad in november/december op en voer het blad af.
- ~ Een niet te dikke laag goed verterend blad kan in sommige situaties, afhankelijk van grondsoort en bodemstructuur als bemesting blijven liggen (eventueel verkleind met een mulchmaaier).

Vermeerderen van stinzenplanten

- ~ Om de uitzaaiing te versnellen, kunnen de rijpe zaden met de hark of bladblazer over de stinzenweide worden verspreid.
- ~ De meeste stinzenplanten kunnen na de bloei vermeerderd worden. Neem de pollen op, scheur ze en plant de vaste planten en bolgewassen weer uit. Zo kunnen relatief snel grote vlakken gevuld worden.
- ~ Bewerk bij het inplanten de grond en geef een lichte bemesting met compost of bladaarde.

Aandachtspunten

- ~ *Zie 3.3.1.*
- ~ *Het verdient sterk de voorkeur om bij oude populaties stinzenplanten uitsluitend eigen plantmateriaal te gebruiken en geen nieuwe planten van elders te verwerken. Hierdoor blijft het streekeigen karakter van de stinzenflora het best behouden.*
- ~ *Bij het introduceren van nieuwe soorten is het belangrijk om zo veel gegevens als mogelijk vast te leggen in het beheerarchief over herkomst van het plantmateriaal, plantplek en datum.*